

5.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in het risicoprofiel, de belangrijkste risico's, de beheersmaatregelen en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitgangspunten van deze paragraaf zijn vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2013.

Doelstellingen:

- Het realiseren van een gezonde financiële positie, waarbij een goed inzicht in het weerstandsvermogen, de benodigde weerstandscapaciteit en het risicoprofiel van belang zijn.
- Voorkomen dat ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk zijn als risico's zich voordoen. Op het moment dat risico's zich daadwerkelijk voordoen, is de bufferreserve beschikbaar om nadelige financiële effecten (tijdelijk) te compenseren zonder dat (direct) ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk zijn.

De verplichte financiële kengetallen zijn opgenomen in deze paragraaf. Met deze kengetallen wordt begonnen, waarna vier categorieën risico's worden achtereenvolgend behandeld: algemene risico's, risico's sociaal domein, grondexploitaties en projecten. Vervolgens wordt de aanwezige weerstandscapaciteit en het resulterende weerstandsvermogen behandeld.

5.2.1 Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten voortaan een basisset van financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. Bij ministeriële regeling zijn nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen vastgesteld dienen te worden. De kengetallen zijn opgenomen in de onderstaande tabel, vervolgens worden de uitkomsten toegelicht. De kleuren sluiten aan bij de categorieën die de provincie hanteert, waarbij groen staat voor de lage risico's en rood voor hoge risico's.

Provinciale categorie	
A	Minst risicovol
B	
C	Meest risicovol

Tabel: Overzicht financiële kengetallen

Financiële kengetallen	JR 2016	B 2017	B 2018	mjr 2019	mjr 2020	mjr 2021
1. netto schuldquote	124%	126%	123%	119%	119%	116%
1a. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	110%	111%	107%	104%	104%	102%
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen en voorraden grond	77%	88%	80%	84%	89%	85%
2. solvabiliteitsratio	6%	4%	6%	7%	7%	7%
3. grondexploitatie	33%	23%	28%	20%	16%	18%
4. structurele exploitatieruimte	2,4%	0,0%	0,5%	0,7%	1,3%	2,1%
5. belastingcapaciteit	89%	83%	83%	83%	83%	83%

Netto schuldquote

De schuldquote is de totale schuld als percentage van de totale baten. Het zegt iets over de hoogte van de schuld in relatie tot de inkomsten van de gemeente. De schuldquote is hoog in vergelijking met het gemiddelde van alle gemeenten (ongeveer 60%). Positief is de richting waarop de schuldquote zich ontwikkeld, en zich niet langer in de meest risicovolle categorie bevindt.

In de raming van de schuldontwikkeling wordt rekening gehouden met de investeringsplanning en de grondexploitaties. De grondexploitaties hebben een positief effect op de schuldontwikkeling, van € 2 mln. per jaar. De lagere (totale) baten in deze begroting (als gevolg van gewijzigde boekhoudregels) is de

daling van de schuldquote minder prominent. Hierdoor daalt dit kengetal niet zo snel als de leningportefeuille.

Bij deze uitkomst kunnen twee factoren worden genoemd die het niveau verklaren:

- a) Uitgeleende gelden. De rente- en aflossingsverplichtingen op deze leningen worden volledig doorberekend aan andere partijen en drukken niet op de exploitatie van de gemeente.
- b) Voorraad bouwgrond. Om deze gronden aan te kopen heeft de gemeente leningen afgesloten. Met de verkoopopbrengst kunnen leningen afgelost worden.

Het effect van deze twee verklarende factoren is uitgedrukt in de ratio's 1a. en 1b.. Uit dit kengetal blijkt dat de voorraad grond een belangrijke verklarende factor is voor de hoge netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen van de gemeente. Het is een maatstaf voor het risico niet aan financiële verplichtingen te kunnen voldoen. De uitkomst van het solvabiliteitsratio is laag, door de lage reserves en de hoge schuldpositie. De uitkomst is nog ruim verwijderd van de minder risicovolle oranje categorie, die start bij een solvabiliteitsratio van 20%. Dit geeft ook aan dat de hoogste risico's gerelateerd zijn aan dit kengetal, als gevolg van het lage eigen vermogen.

Hoewel het niveau van het eigen vermogen stabiel is geraamd, stijgt dit ratio licht als gevolg van de lagere totale batenraming in deze begroting.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De boekwaarde daalt als gevolg van de geraamde verkopen, zoals op opgenomen in het meer-jaren perspectief grondexploitaties 2017.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De ontwikkeling van het kengetal structurele exploitatieruimte wijst erop dat de gemeente een licht positieve structurele ruimte heeft om de structurele lasten te dragen.

Belastingcapaciteit

De belastingdruk in Meppel is laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde, resulterend in een positieve uitkomst op dit kengetal. De resultaten wijzen op een mogelijke ruimte voor de gemeente Meppel om de lokale lasten te verhogen. De belastingcapaciteit is berekend uitgaande van een verschil van de lastendruk van € 599 voor Meppel en de landelijk gemiddelde lastendruk van € 723 en komt uit op 83%.

5.2.2 Risicoanalyse en beheersmaatregelen

Algemene risico's

1. Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

De groei van het gemeentefonds is aan de ontwikkeling (accres) van de netto rijksuitgaven gekoppeld. De uitkering wordt ook bepaald door de verdeelsystematiek waarbij de hoogte mede afhankelijk is van de ontwikkeling bij andere gemeenten.

Beheersmaatregelen: inkomsten zijn niet te beïnvloeden, de raming worden aangepast aan laatste circulaire.

	Risico's	Risico-bedrag*	Risicoweging*	Positief scenario	Negatief scenario
1.	Gemeentefonds – lagere rijksuitkering	0,5	25% – 75%	0,13	0,38

* Het risicobedrag (hier € 0,5 mln.) is de potentiële impact van het risico, de weging is de kans dat het zich voordoet. Alle bedragen in de tabellen zijn x € 1 mln.

2. Opbrengsten voor omgevingsvergunningen

Een teruglopend aantal projecten kunnen zorgen voor tegenvallende opbrengsten. Grotere projecten zijn het meest onzeker, en daarmee het grootste risico op tegenvallende opbrengsten. *Beheersmaatregel: De raming in de begroting en de meerjarenraming aanpassen aan de verwachte dalende inkomsten.*

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
2.	Het niet realiseren van de opbrengsten voor omgevingsvergunningen	0,4	25% - 50%	0,10	0,20

3. Hogere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen

Risico's bij verbonden partijen worden eerst door de partijen zelf opgevangen. Tegenvallers worden binnen de begroting van de gemeenschappelijke regelingen of vennootschap opgevangen, de gemeente vormt bij GR-en de achtervang. De gemeente treft beheersmaatregelen door – waar mogelijk – het maken van afspraken en het monitoren daarvan met de gemeenschappelijke regelingen van prestaties en de financiën.

In de paragraaf verbonden partijen is een overzicht opgenomen van alle partijen met daarin een analyse van de risico's. Daaruit komt naar voren dat de GKB, Reestmond en Meppel Energie de hoogste financiële risico's met zich mee brengen.

3a Reestmond

Voor Reestmond zijn er een aantal specifieke risico's, namelijk de dalende rijksbijdrage, mogelijke frictiekosten in verband met de herstructurering die nodig is om de gedaalde instroom op te kunnen opvangen. De uittreding van de Wolden heeft nog onzekere gevolgen. De dalende rijksbijdrage is niet volledig verwerkt in de begroting van Reestmond omdat van een positieve prijscompensatie uitgegaan wordt. Dit is een significant risico voor Reestmond en indirect voor de deelnemende gemeenten. Overschrijding van de begroting van Reestmond is de laatste jaren niet voorgekomen, maar kunnen hoog zijn, daarom wordt een hoog risicobedrag aangehouden (1,0 miljoen) en lage weging (37,5%). De weging van dit risico is gemiddeld. *Beheersmaatregelen: een herstructureringsplan is opgesteld, de uitvoering wordt voorbereid.*

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
3a.	Reestmond	1	25% - 50%	0,25	0,50

3b GKB

De Gemeentelijke Kredietbank (GKB) is afhankelijk van de economische omstandigheden en speelt bij de GKB een specifiek risico in verband met het grote aantal dienstverleningsovereenkomsten dat opgezegd kan worden. Dit risico is door gemeentelijke herindeling in Groningen gestegen. De implementatie van de drie decentralisaties, de gevolgen van de economische crisis en de effecten van de wet gemeentelijke schuldhelpverlening en specifiek daarbij de inrichting van de toegangsketnetten, kunnen leiden tot verdere afname van diensten. De financiële positie van het GKB is hierdoor verslechterd, het risicobedrag voor Meppel is daarom verhoogd naar 50% overschrijding gemeentelijke bijdrage. De weging is gelijk gehouden, een hoge weging. *Beheersmaatregelen: Het bestuur van de GR-GKB onderzoekt de mogelijkheden van een tweede entiteit naast de GR-GKB, waarmee risico's zo mogelijk buiten de GR geplaatst gaan worden.*

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
3b.	GKB	0,2	50% - 75%	0,10	0,15

3c MeppelEnergie

Meppel is 50% aandeelhouder van MeppelEnergie BV en financiert een deel van de toekomstige investeringen met een achtergestelde lening. Het aandelenkapitaal en de lening bedragen samen € 725 duizend. MeppelEnergie brengt een aantal operationele en financiële risico's met zich mee, wat ook blijkt uit de negatieve financiële resultaten in de eerste jaren. Risico's zijn verbonden met Nieuwveense landen, zowel wat betreft het bouwtempo als het bouwprogramma. Ook is het aantal aansluitingen op het definitieve systeem is onzeker. *Beheersmaatregelen: In 2017 is een deel van de activiteiten uitbesteed, waarin risico's verplaatst zijn naar een warmteleverancier. De investeringen zijn gespreid in de tijd, er wordt flexibel ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.*

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
3c.	MeppelEnergie	0,4	25% - 50%	0,10	0,20

4. Renterisico

Een stijgende rente is een risico, die kunnen optreden bij herfinanciering van kasgeldleningen en nieuw aan te trekken lang lopende leningen. In de bufferreserve houden we rekening met 1% rentestijging

boven op de raming. Hierdoor stijgt de rentelast structureel met € 1 tot € 2 ton, afhankelijk van de financieringsbehoefte. *Beheersmaatregelen: leningportefeuille bestaat voor een groot deel uit leningen met een lange looptijd waardoor het renterisico relatief laag is.*

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
4.	Renterisico's	0,15	25% - 50%	0,04	0,08

Overzicht algemene risico's (x € 1 mln.)

De volgende tabel is een optelling van de risico's verbonden met het gemeentefonds, omgevingsvergunningen en gemeenschappelijke regelingen en de renterisico's.

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
1-4	Algemene Risico's	2,65	div.	0,72	1,51

Sociaal domein

In het sociaal domein kunnen zich verschillende risico's voordoen. In de volgende risicokaart zijn de risico's ingedeeld naar de kans en de impact van de risico's. De belangrijkste risico's zijn hierdoor te vinden in de hoek rechtsboven, de minst belangrijke risico's in de hoek linksonder. De risicokaart is een hulpmiddel om prioriteit te leggen bij de belangrijkste risico's en daar in te zetten op de beheersmaatregelen. Er zijn in de prioritering ten opzichte van de vorige analyse geen veranderingen.

Risicokaart

	Impact laag	Impact middel	Impact hoog
Kans hoog			<p>Onvoldoende ontsluiting van informatie, onvoldoende zicht op cijfers en aantallen zorgvragers en zorgvraag.</p> <p>Onvoldoende capaciteit eigen organisatie (kwaliteit, kwantiteit)</p>
Kans middel	<p>Ontoereikende samenwerking tussen regiegemeenten</p>	<p>Richtlijnen van het Rijk over budgetten en kader zijn onduidelijk of worden tussentijds veranderd.</p> <p>ICT risico's, zoals koppeling klantenbestanden en aanlevering van informatie door zorgverleners.</p> <p>Instanties/zorgaanbieders haken af (faillissement)</p>	<p>Budgetoverschrijdingen door o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stijging externe indicatiestelling Jeugdhulp - Toename aantal cliënten - Korting op decentralisatie uitkering gemeentefonds. - Vertraging in het doorvoeren van de maatregelen (herindicatie, preventie) <p>Noodzakelijke cultuuromslag bij zorginstellingen gaat niet snel genoeg. Teveel maatwerk en gespecialiseerde hulp.</p> <p>Onvoldoende en/of te slechte communicatie met belanghebbenden.</p>
Kans laag		<p>Geen integrale benadering</p>	<p>Verslechtering van zorg en dienstverlening</p>

Voor deze risico's zijn beheersmaatregelen geïmplementeerd. Deze zijn opgenomen in de volgende tabel.

	Risico's	Beheersmaatregelen
1.	<p>Categorie ICT en informatiemanagement</p> <p>De goede uitvoering van ons beleid in het sociaal domein is afhankelijk van een goede ontsluiting van informatie, voldoende zicht op cijfers en aantallen zorgvragers en zorgvraag. Door de verscheidenheid aan nieuwe taken, de (privacy)gevoeligheid van de informatie, de grote hoeveelheid aan gegevens en het gebruik van verschillende bronnen, zowel intern als van externe partijen, bestaat er een significant risico op dit gebied.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actieve benadering en uitvraag bij zorgaanbieders. - Monitor van de zorgvraag die bij de gemeenten binnen komt. - Verbeteren administratie en ict systemen. - Inkoop jeugdzorg meer in eigen hand, niet meer afhankelijk van een penvoerende gemeente. - Creëer inzicht in het klantenbestand, wie is onze zorgvrager van de toekomst?
2.	<p>Categorie interne organisatie</p> <p>Er wordt een groot beroep gedaan op de organisatie, zowel in kwaliteit als in uitvoeren van de hoeveelheid taken. De eigen organisatie, en die van de ketenpartners, zijn daarmee van groot belang, de impact van een slecht lopende uitvoering kan daarom een grote impact hebben op onze uitvoering. Vanuit dit oogpunt is het een risico als we niet kunnen voldoen, vanwege een onvoldoende capaciteit eigen organisatie (kwaliteit, kwantiteit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opleidings- en cursusaanbod voor medewerkers gericht op verbeteren kwaliteit. Trainingen in samenwerking met ketenpartners. - Tijdelijk inhuur waar nodig, uitbreiding van aantal vaste medewerkers.

3.	<p>Categorie financiën</p> <p>De gemeente is in het sociaal domein financieel verbonden met veel partijen, de baten en de lasten worden beïnvloed door externe ontwikkelingen. De rijksmiddelen vormen de grootste inkomstenbron, de ketenpartners zijn de grootste contractpartijen voor de gemeente. Kostenstijgingen en inkomstendalingen zijn daarom belangrijke risico's als gevolg van mogelijke ontwikkelingen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - door stijging externe indicatiestelling Jeugdhulp - door toename aantal cliënten - door korting op decentralisatie uitkering gemeentefonds. - door vertraging in het doorvoeren van de maatregelen (herindicatie, preventie) 	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoring van de zorgvraag zodat tijdig kan worden bijgestuurd. - Pilotproject POH jeugd om indicatiestelling jeugd beter te beheersen. - Inspelen op bevolking die ouder wordt en langer zelfstandig woont. - Reserve sociaal domein is ingesteld om tekorten op te kunnen vangen. - Inzet op voldoende en gekwalificeerd personeel.
4.	<p>Categorie organisatie</p> <p>Het succes in het sociaal domein is afhankelijk van het behalen van de transformatiedoelstellingen. Daarvoor is de gemeente afhankelijk van een interne en externe ontwikkeling, waarin de werkwijze, cultuur en samenwerking opnieuw worden vormgegeven. Het is een risico als deze ontwikkeling niet snel genoeg gaat. Als bijvoorbeeld de noodzakelijke cultuuromslag niet snel genoeg gaat waardoor teveel maatwerk en gespecialiseerde hulp wordt geboden en te weinig gebruik gemaakt wordt van voorliggende voorzieningen. De beheersing van dit risico ligt daarom ook voor een belangrijk deel bij de ketenpartners, waar (zoals hiernaast ook blijkt) al veel maatregelen zijn genomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sturing door accounthouders en zelf het juiste voorbeeld geven. - Inzet op transformatie in het sociaal domein. Daarvoor zijn de volgende maatregelen genomen: <ul style="list-style-type: none"> - Wijkservicecentrum Koedijkslanden - praktijkondersteuner jeugd huisartsen - stadsdienst Meppel - sociaal team Meppel - online platform vrijwillige inzet en burenhulp NL voor elkaar - Pilot schulddienstverlening - Communicatietraject A-opgaaf - extra capaciteit uitvoeringsregie - Meppeler Uitdaging - maatwerkbudget participatie wmo en jeugd - doorontwikkeling mensa - Nog te ontwikkelen: <ul style="list-style-type: none"> - Burgerkracht budget - Laagdrempelige inloopvoorzieningen - algemene voorzieningen nav analyse maatwerkvoorzieningen
5.	<p>Categorie communicatie</p> <p>Onvoldoende en/of te slechte communicatie met belanghebbenden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor kwaliteit en volledigheid van de informatievoorziening aan belanghebbenden.
6.	<p>Categorie juridisch/financieel</p> <p>Richtlijnen van het Rijk over budgetten en kader zijn onduidelijk of worden tussentijds veranderd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Besluitvorming nieuwe wet- en regelgeving wordt gevolgd. - Budgetten worden aangepast aan de inkomsten.
7.	<p>Categorie ICT</p> <p>ICT risico's, zoals koppeling klantenbestanden en aanlevering van informatie door zorgverleners.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Inzet op verbetering van de informatiesystemen en uitwisseling van gegevens. - Informatiesysteem extra kwetsbare jeugdigen implementeren. - Koppeling klantenbestand implementeren waarbij gevoelige informatie afgeschermd blijft.
8.	<p>Categorie financieel</p> <p>Instanties/zorgaanbieders haken af (faillissement)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Afhankelijkheid beperken door met meerdere partijen afspraken te maken. - In de aanbesteding aandacht te hebben voor de financiële positie van de aanbieders.
9.	<p>Categorie organisatie</p> <p>Geen integrale benadering</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De (voorbereiding op) besluitvorming integraal benaderen.
10.	<p>Categorie organisatie</p> <p>Ontoereikende samenwerking tussen regiogemeenten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt samengewerkt op onderwerpen die voor alle partijen voordeel opleveren. De samenwerking afstemmen op eigen ambitie en die van de partnergemeenten.
11.	<p>Categorie organisatie</p> <p>Verslechtering van zorg en dienstverlening</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gewenste kwaliteitsniveau vastleggen in contracten, kaders en begroting. Monitoring van de kwaliteit zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

De risico's kunnen leiden tot een aanspraak op de bufferreserve. In de volgende tabel zijn de ramingen van dit risico voor twee overschrijdingen opgenomen, van de budgetten voor de uitvoering van de WMO,

Jeugdwet en Participatiewet en een overschrijding van de budgetten voor de bijstand. Voor de budgetten voor de WMO, Jeugdwet en Participatiewet houden we er rekening mee dat de rijksmiddelen (totaal € 20,7 mln.) niet toereikend zijn en de uitgaven die met maximaal 5% overschrijden. Het risicobedrag is daarmee € 1,0 mln. Dit risico kan worden opgevangen door twee reserves, de reserve sociaal domein en de bufferreserve. De reserve sociaal domein kan op dit moment het berekende risico volledig opvangen, voor de bufferreserve resteert geen risicobedrag.

Voor de bijstand worden de inkomsten bepaald door de ontwikkeling van het macrobudget en demografische en sociaal economische factoren, niet door de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in Meppel. Het risico op de overschrijding van de budgetten voor de bijstand is geschat op 5% van het budget. Dit is gelijk aan het eigen risico van gemeenten voordat aanspraak gemaakt kan worden op de vangnetregeling. De weging is gemiddeld 50% op basis van een inschatting van de kans op een dergelijke overschrijding.

Overzicht risico's sociaal domein (x € 1 mln.)

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
5.	Overschrijding budget reserve sociaal domein	1	Reserve sociaal domein	nvt	nvt
6.	Overschrijding WWB-inkomensdeel	0,5	25% - 75%	0,13	0,38
Totaal				0,13	0,38

Overige risico's exploitatie

De gemeente kent ten aanzien van going-concern activiteiten een aantal financiële risico's die niet goed te kwantificeren zijn. Het is van belang deze risico's te volgen en daar waar mogelijk tijdig beheersmaatregelen te treffen. Het gaat om de volgende risico's:

- Minder uren naar projecten: als het aantal en de omvang van projecten vermindert, worden ook minder salarislasten aan de projecten toegeschreven en moeten deze kosten opgevangen worden door de algemene dienst. Ten aanzien van dit risico is besloten om de urendekking op projecten en investeringen in een paar jaar af te bouwen naar een realistisch niveau.
- Leningen en garanties: risico's verbonden aan borgstelling en verstrekte leningen. De leningen en borgstelling die het betreft zijn opgenomen in de paragraaf financiering.
- Debiteuren: Afdekking van deze risico's wordt gedaan middels een voorziening dubieuze debiteuren.
- Vennootschappelijke belastingplicht gemeenten. Vanaf 2016 hebben gemeenten de verplichting voor een aantal activiteiten vennootschapsbelasting (VpB) af te dragen. In 2018 wordt naar verwachting bekend wat dit betekent voor Meppel.

Risicoprofiel grondexploitaties

Het adviesbureau Metafoor heeft een risicoanalyse gemaakt van de grondexploitaties (Risicoanalyse ruimtelijke projecten Meppel, februari 2017). Financiële risico's die samenhangen met de ontwikkeling van gronden kunnen als gevolg van de veelal lange doorlooptijd van grondexploitaties en de omvang van de investeringen een grote impact hebben. Risico's zijn onder meer te hoge boekwaarde van het grondbezit, tegenvallende verkoopresultaten in tijd en geld, stijgende kosten van bouw- en woonrijp maken en juridische geschillen. Op grond van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2013 is een uitgebreide risicoanalyse voor de grondexploitaties uitgevoerd. De risico's zijn voor alle projecten afzonderlijk in beeld gebracht, waarbij het meeste aandacht is uitgegaan naar de financiële risico's en de beheersing daarvan voor het plan Nieuwveense Landen (NVL).

De individuele risico's in de projecten liggen in lijn met de risico's uit 2016. Inmiddels is de economie weer aangetrokken. De verkoop van de woningbouwkavels is daardoor in 2016 vrijwel op het geprognosticeerde uitgiftetempo uitgekomen. Het risicoprofiel voor de uitgifte van bedrijfskavels (deze verloopt moeizaam) blijft ongewijzigd ten opzichte van 2016. Als gevolg van de aantrekkende economie wordt er meer interesse getoond voor de bedrijventerreinen. Desalniettemin blijft de uitgifte van bouwkavels voor de komende jaren het belangrijkste risico voor alle grondexploitaties. Vertraging in (de uitgifte van) een project kan leiden tot een toename van rentelasten, planontwikkeling- en beheerskosten. Ook het niet realiseren van de beoogde grondprijs vormt steeds weer een aanzienlijk risico. Daarnaast bestaan er risico's met betrekking tot de ontwikkeling van de parameters binnen de projecten, zoals kosten- en opbrengstenstijging en de renteontwikkeling.

Het risicobedrag voor de ruimtelijke projecten van Meppel is in de risicoanalyse op twee manieren bepaald. De risicobedragen zijn ten opzichte van het resultaat in de grondexploitatie. Ten opzichte van de vorige analyse is het risicobedrag op basis van de Monte Carlo analyse gestegen. Op basis van de IFLO methode is het risicobedrag stabiel.

Volgens de Monte Carlo methode is een risicoreservering van € 1,34 mln. vereist, en op basis van de IFLO methode moet een risicoreservering van € 0,26 mln. worden aangehouden. In de Nota Risicomanagement is vastgelegd dat de hoogste risicoreservering wordt opgevolgd, in dit geval een bedrag van € 1,34 mln. Deze risicoreservering is, net als in 2016, gering in relatie tot het aantal projecten en de omvang van die projecten. Dit wordt veroorzaakt doordat de meeste (grotere) projecten een positief grondexploitatie-resultaat, en/of een eigen post onvoorzien binnen de grondexploitatie hebben. Bij het merendeel van de projecten is het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie in combinatie met de post onvoorzien voldoende om de risico's van dat project met 90% waarschijnlijkheid op te vangen.

Overzicht grondexploitaties (x1 mln.)

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
8.	Grondexploitaties	11,7 (Monte Carlo)	n.v.t.	1,34	1,34
		5,36 (IFLO)			
Totaal				1,34	1,34

Risicoprofiel projecten

Voor projecten die wij zelf uitvoeren houden we een marge van 20% (van de projectkosten) als risicobuffer voor projectmatige activiteiten. Het risicobedrag voor mislopen huurinkomsten is vastgesteld op maximaal 4 jaar. Sinds de vorige risicoanalyse zijn in deze projecten geen wijzigingen die invloed hebben op de uitkomsten van de analyse.

8. Project onderwijspark Ezinge

Het onderwijspark Ezinge met de sportaccommodatie is gerealiseerd door Woonconcept Onroerend Goed BV (WOG). De gemeente staat borg voor de lening die voor de bouw is afgesloten, en jaarlijks gedeeltelijk wordt afgelost. Eind 2018 is dit € 48,0 miljoen met een resterende looptijd 35 jaar. Belangrijkste risico betreft een faillissement van de WOG, dat zich in het bijzonder kan voordoen als er leegstand ontstaat (geen verhuur aan derden). Voor de gemeente is er dan een risico dat de borgstelling wordt aangesproken. *Beheersmaatregelen: Tegenover het risico van de borgstelling heeft de gemeente het eerste hypotheekrecht. De activiteit van WOG beperkt zich tot het beheren van het onderwijspark om te voorkomen dat andere risicovolle activiteiten worden uitgevoerd.*

9. Huurinkomsten multifunctionele accommodaties

Meppel heeft een 2-tal multifunctionele accommodaties, namelijk het Palet en de Plataan. Hierin bevinden zich meerdere huurders, de gemeente loopt het risico van gedeerde huurinkomsten. De bufferreserve houdt rekening met 1 jaar huurachterstand (risicobedrag is gebaseerd op 4 jaar leegstand á € 0,6 miljoen, de weging is ongeveer 25%).

10. Overige investeringsprojecten

Elk jaar investeert Meppel in riolering, wegen, onderwijshuisvesting, openbare ruimte, automatisering en voertuigen. De risico's zijn bijvoorbeeld hogere kosten (archeologie, bodemverontreiniging, asbest, kabels en leidingen), gewijzigde planning en lagere inkomsten (bijdragen derden van bijv. projectontwikkelaars, subsidies). Een aantal specifieke actuele risico's zijn:

- Subsidie BDU verkeer en vervoer en overige provinciale en Europese subsidies (totaal € 2,2 mln.) is toegezegd, risico is mogelijk beroep op deze subsidies door derden en de besteding conform de voorwaarden.
- Risico's met betrekking tot riolering en afval worden gedekt door afzonderlijke voorzieningen. Na aftrek van de voorziening resteert € 6 miljoen aan investeringen. Risicobedrag 20% van de investering: € 1 miljoen en een gemiddelde weging van 30%. De weging is relatief laag omdat het veel verschillende projecten betreft waar voor- en nadelen elkaar uitmiddelen.

Overzicht overige projecten (x € 1 miljoen)

	Risico's	Risico-bedrag	Risicoweging	Positief scenario	Negatief scenario
8.	Ezinge school & sportaccommodatie huurinkomsten	2,2	25% - 50%	0,55	1,1
9.	Multifunctionele accommodaties huurinkomsten	0,6	15% - 30%	0,09	0,18
10.	Overige investeringsprojecten	1,2	15% - 45%	0,18	0,54
Totaal				0,82	1,82

Totaaloverzicht

Voor 3 risicogebieden is een schatting gemaakt van de impact van en de kans op de risico's. De totale risico's liggen in de range van de range van € 3,4 miljoen (positief scenario) en € 6,33 miljoen (negatief scenario). Het gewogen gemiddelde risicobedrag is € 4,9 miljoen.

Tabel: Totaaloverzicht (bedragen x € 1 miljoen)

Risicogebied	Positief scenario	Negatief scenario
Algemene risico's	0,72	1,51
Sociaal domein	0,13	0,38
Grondexploitatie	1,34	1,34
Overige projecten	0,82	1,82
Totaal	3,01	5,05
Gewogen gemiddelde risico	4,0	

5.2.3 Gewenst weerstandsvermogen

Het beschreven risicoprofiel is gekwantificeerd en kan worden afgezet tegen het vermogen van de gemeente om deze potentiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar komt. Dit weerstandsvermogen is de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit potentieel in te zetten middelen om de tegenvallers op te vangen. Naast de bufferreserve zijn dit overige reserves (a), onbenutte inkomstenbronnen (b) en stille reserves (c).

a) Reserves

De bufferreserve heeft een niveau van € 5,7 mln.. De reserve sociaal domein dekt de risico's sociaal domein.

b) Onbenutte belastingcapaciteit

Voor het berekenen van het gewenste bufferniveau wordt uitgegaan van de berekeningswijze zoals is vastgelegd in de Nota risicomangement 2013. Uitgangspunt daarin is een verhoging van de OZB-tarieven tot 20% boven het gemiddelde in Nederland. De onbenutte belastingcapaciteit is met deze benadering € 0,6 miljoen.

c) Stille reserves

Stille reserves zijn aandelen, gronden en gebouwen die bij verkoop meer kunnen opleveren dan de boekwaarde. Er is geen onderzoek verricht naar de hoogte van deze stille reserves, die normaliter pas aangesproken worden na uitputting van de overige reserves. Bovendien is het onzeker of stille reserves daadwerkelijk gekapitaliseerd kunnen worden, aangezien daar ook een koper voor gevonden moeten worden.

5.2.4 Conclusie

Het adviesniveau en het kengetal is als volgt berekend:

Berekening kengetal weerstandsvermogen		
a	Gewogen gemiddelde risico	4,0
b	Belastingcapaciteit	0,6
c = a - b	Op te vangen door bufferreserve	3,4
d	Bufferreserve 1/1/2018	5,7
e = d / c	Kengetal weerstandsvermogen	1,7

De stand van de bufferreserve is 'goed', conform de indeling uit de nota risicomanagement. Het kan alle berekende risico's ruim (1,7 keer) opvangen met de bufferreserve en een verhoging van de belasting. In de nota risicomanagement is door de raad deze indeling vastgelegd:

Kengetal	Betekenis	Oordeel
> 2,0	Weerstandcapaciteit is voldoende om 2 keer de berekende risico's op te vangen.	Uitstekend
1,5 – 2,0	Actueel niveau (1,7)	Goed
1,1 – 1,5		Ruim voldoende
0,9 – 1,1	Met de aanwezige weerstandcapaciteit kunnen de berekende risico's worden opvangen.	Voldoende
0,6 – 0,9		Onvoldoende
< 0,6	Weerstandcapaciteit kan minder dan 60% van de berekende risico's opvangen.	Slecht

* Het kengetal is de verhouding tussen de bufferreserve en het gewenste niveau, onder de 1 worden niet alle risico's gedekt door de bufferreserve